

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра «Управління персоналом і економіки праці»

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності: 051 «Економіка»
за магістерською програмою професійного спрямування:
«Економіка»
на тему:
«Шляхи підвищення ефективності управління персоналом на прикладі
ФГ «Яник»

Виконавець:

студентка 6 курсу 6 групи ЦЗВФН

Сербенюк Каріна Ігорівна _____

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор _____

Познанська Інна Володимирівна _____

/підпис/

Одеса 2023

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Сучасні кризові явища, нестабільність політичного та економічного розвитку суспільства висувають нові вимоги до управління персоналом сільськогосподарських підприємств. Управління персоналом в аграрному секторі вимагає розуміння особливостей сільськогосподарської діяльності. Активний розвиток продуктивних сил і виробничих відносин стимулює зміни в управлінні персоналом на сільськогосподарських підприємствах. Керівники, які розуміють аграрну індустрію, можуть краще визначати потреби персоналу та розробляти стратегії управління. Для підвищення ефективності функціонування, забезпечення кількісного і якісного розвитку персоналу сільськогосподарським підприємствам необхідно впроваджувати заходи щодо удосконалення системи управління персоналом. Підвищення ефективності системи управління персоналом сприяє підвищенню рівня його прибутковості, економічного розвитку та конкурентоспроможності. Вищевикладене зумовлює *актуальність* теми дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів ефективності системи управління персоналом фермерського господарства та обґрунтування напрямів її удосконалення.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких *завдань*:

- розглянути суть, завдання та основні принципи управління персоналом;
- дослідити систему управління персоналом як основний елемент системи управління підприємством;
- дослідити практичні аспекти оцінки ефективності управління персоналом аграрного підприємства;
- представити організаційно-економічну характеристику ФГ «Яник»;
- провести аналіз кількісних та якісних характеристик персоналу фермерського господарства;
- провести аналіз системи управління персоналом на підприємстві ФГ «Яник» та оцінка її ефективності;
- розробити напрями підвищення ефективності управління персоналом ФГ «Яник»;
- представити прогностичну оцінку економічної ефективності напрямів підвищення ефективності управління персоналом ФГ «Яник».

Об'єкт дослідження – процес управління персоналом фермерського господарства «Яник».

Предмет дослідження – теоретичні підходи та практичні рекомендації щодо підвищення ефективності системи управління персоналом фермерського господарства.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети у кваліфікаційній роботі використано широкий інструментарій загальноприйнятих методів наукового дослідження, а саме: ретроспективний метод (для розкриття сутності управління персоналу); структурно-логічний

(для дослідження послідовності кількісного і якісного управління персоналом); метод системного аналізу (для аналізування методичних підходів до системи оцінки персоналу); графічний і табличний (для ілюстрації динаміки явищ і процесів, що стосуються питань формування конкурентних переваг підприємств).

Інформаційну базу дослідження становили фінансова звітність та внутрішня документація фермерського господарства «Яник», статистичні дані Державної служби статистики України, навчальні матеріали по темі, система аналітики відкритих даних Clarity Project, а також чинна нормативно-правова база України.

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає в тому, що розроблені рекомендації щодо підвищення ефективності системи управління персоналом фермерського господарства «Яник» можуть бути впроваджені в діяльність аграрних підприємств України.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

В I розділі *«Теоретичні аспекти системи управління персоналом»* досліджено теоретичні аспекти системи управління персоналом, суть, завдання та основні принципи управління персоналом, особливості оцінки ефективності управління персоналом аграрного підприємства.

В II розділі *«Аналіз ефективності управління персоналом на підприємстві ФГ «Яник»»* здійснено аналіз кількісних та якісних характеристик персоналу фермерського господарства, системи управління персоналом фермерського господарства ФГ «Яник», проведено оцінку ефективності системи управління персоналом.

В III розділі *«Напрями підвищення ефективності управління персоналом на підприємстві ФГ «Яник»* розроблено напрями підвищення ефективності управління персоналом ФГ «Яник»: впровадження комплексу післязбиральної обробки зерна БЦС – 50 як засіб підвищення продуктивності праці; підвищення рівня професійного розвитку та підвищення кваліфікації персоналу; організація наставництва з метою підвищення кваліфікації робітників післязбиральної обробки зерна з використанням комплексу післязбиральної обробки зерна БЦС – 50; удосконалення системи преміювання персоналу. Представлено прогностичну оцінку економічної ефективності напрямів підвищення ефективності управління персоналом ФГ «Яник».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити *висновки*, основні з яких такі:

1. Управління персоналом – це комплексна прикладна наука і практична галузь, яка спрямована на удосконалення нормування, наукової організації праці, підвищення професійно-кваліфікаційного рівня персоналу, ефективне використання інтелектуальних, організаторських, творчих здібностей працівників, оптимізацію використання трудового потенціалу організації в аспекті їх якісних і кількісних характеристик, а також на підвищення мотивації та стимулювання результативної діяльності персоналу з метою формування конкурентних переваг підприємства, забезпечення його фінансової стійкості та прибутковості.

2. Система управління — це упорядкована сукупність взаємозв'язаних елементів, які відрізняються функціональними цілями та які взаємопов'язані між собою, діють автономно, але спрямовані на досягнення загальної мети. Головною метою системи управління персоналом є створення необхідної бази забезпечення кадрами, оптимізація використання трудового потенціалу організації в аспекті їх якісних і кількісних характеристик, підвищення професійно-кваліфікаційного рівня персоналу, підвищення мотивації та стимулювання результативної діяльності персоналу. Система управління персоналом аграрного підприємства представлена комплексом цілей, завдань та основних напрямів діяльності, спрямованих на забезпечення постійного зростання ефективності сільськогосподарського виробництва, продуктивності та якості праці робітників за рахунок зниження питомої ваги немеханізованих та трудомістких робіт.

3. Визначення ефективності системи управління персоналом на сільськогосподарському підприємстві є складною і багатогранною проблемою, що потребує нових рішень, особливо в умовах політичної та економічної кризи. Ефективність управління персоналом на аграрному підприємстві може бути оцінена за допомогою різноманітних показників, які враховують специфіку аграрного сектора та його особливості. На наш погляд, для підвищення ефективності системи управління персоналом на сільськогосподарському підприємстві необхідно: забезпечити систему постійного навчання для працівників, охоплюючи сучасні методи сільськогосподарського виробництва та технології; застосовувати сучасні агротехнології та ІТ-рішення, розвивати програми професійного росту та підвищення кваліфікації; впроваджувати сучасні технології та автоматизовані системи для підвищення продуктивності та якості виробництва; забезпечити високі стандарти безпеки праці та здоров'я працівників.

4. Фермерське господарство «Яник» – аграрне підприємство, яке виробляє сільськогосподарську продукцію рослинного походження. Аналіз основних техніко-економічних показників свідчать про середній рівень ефективності виробничої діяльності, але в 2022 році простежується тенденція до погіршення виробничо-господарської діяльності ФГ «Яник» у зв'язку з

російським вторгненням в Україну 2022 року, обмеженнями накладеними воєнним станом, обстрілами та блокадами портів. Середньомісячна заробітна плата у фермерського господарства «Яник» поступово зростає, але знаходиться на рівні нижче, ніж середня заробітна плата по сільськогосподарському господарству, та нижче, ніж у середньому по економіці України.

5. В кваліфікаційній роботі проведено анкетування соціального дослідження «Оцінка ефективності системи управління персоналом на фермерському господарстві «Яник». В результаті дослідження розроблені відповідні висновки.

Результати ставлення співробітників фермерського господарства «Яник» до розміру заробітної плати показали наступні результати: 37% опитуваних вважають, що розмір заробітної плати не відповідає обсягу виконуваних робіт,

33% - розмір заробітної плати не відповідає кваліфікації, 17% опитуваних вважають, що повинен бути індивідуальний підхід до розрахунку заробітної плати. Лише 6% опитуваних співробітників фермерського господарства «Яник» вважають, що розмір заробітної плати відповідає очікуванням.

Результатами анкетування персоналу фермерського господарства «Яник» щодо чинників впливу на мотивованість до виконання посадових обов'язків та продуктивність працівників фермерського господарства «Яник» дають змогу зробити узагальнений вплив про суттєве переважання саме матеріальної складової із домінуванням чинника величини заробітної плати (74,5% обрали цей варіант з-поміж усіх можливих), премії (62,5%), доплати (55,5%), компенсаційні виплати (36,9%) Таким чином, фінансові інтереси працівників (величина заробітної плати, премії, доплати, компенсаційні виплати) (як керівників, так і підлеглих) є важливішими у фермерському господарстві «Яник», аніж нематеріальні чинники.

Аналіз причин незадоволеності працею працівників фермерського господарства «Яник» показав наступні результати. Основною причиною незадоволеності на підприємстві є низький рівень оплати праці (85% опитуваних). На другому місці низький рівень заохочувальних виплат (72%).

Третю і четверту сходинку в рейтингу займають вибірковість працівників, яким нараховуються премії та відсутність професійного розвитку та підвищення кваліфікації. Заощаджуючи на підвищенні заробітної плати з метою зниження собівартості сільськогосподарської продукції (послуг) і встановлення ціни, що задовольнить споживача на аграрному ринку збуту, керівники не стимулюють працівників до підвищення кваліфікації, продуктивності та ефективності.

60% опитуваних працівників фермерського господарства «Яник» причиною незадоволеності указали проблеми впровадження та використання автоматизованих технологій у фермерському господарстві. Проблеми автоматизації сільського господарства можуть включати в себе різноманітні труднощі та виклики, з якими стикається фермерське господарство. Придбання та встановлення сучасного обладнання для автоматизації може бути вкрай

вартісним. Керівництву фермерського господарства важко знайти фінансування для придбання та обслуговування цих технологій. Фермерське господарства має різні культури чи методи вирощування. Оскільки технології часто потребують налаштувань для конкретних умов, неоднорідність господарства може ускладнює впровадження автоматизації.

Оцінка системи навчання і професійного розвитку працівників фермерського господарства «Яник» показала, що більшість опитуваних (45%) не влаштовує, так як хотілося б, щоб к курси підвищення кваліфікації проводилися за рахунок підприємства. 30% опитуваних не влаштовує, так як система підвищення кваліфікації надається не всім співробітникам підприємства, а тільки на розсуд керівництва, 15% влаштовує, але хотілося б, щоб курси підвищення кваліфікації проводилися частіше. Лише 10% опитуваних цілком влаштовує система навчання і професійного розвитку працівників.

6. До позитивних сторін системи управління персоналом фермерського господарства «Яник» відносяться: сприятливий соціально-психологічний клімат у колективі, відносини с колегами, сприятливі відносини з безпосереднім керівником, санітарно-гігієнічні умови, рівень організації праці, режим праці та відпочинку.

До негативних сторін системи управління персоналом фермерського господарства «Яник» відносяться: низький рівень оплати праці, низький рівень заохочувальних виплат, низький рівень доплат та компенсаційних виплат, вибірковість працівників, яким нараховуються премії, недостатній рівень професійного розвитку та підвищення кваліфікації, проблеми впровадження та використання автоматизованих технологій у фермерському господарстві, простої сільськогосподарського обладнання з технічних причин, відсутність зв'язку між результатами роботи та її винагородою, відсутність морального стимулювання, незадоволеність графіком роботи, відсутні перспективи кар'єрного росту, соціальний пакет надається не в повному обсязі.

7. З метою підвищення ефективності системи управління персоналом у фермерському господарстві «Яник» нами пропонуються наступні заходи:

1) Впровадження комплексу післязбиральної обробки зерна БЦС – 50 як засіб підвищення продуктивності праці

2) Підвищення рівня професійного розвитку та підвищення кваліфікації персоналу

3) Організації наставництва з метою підвищення кваліфікації робітників післязбиральної обробки зерна з використанням комплексу післязбиральної обробки зерна БЦС – 50

4) Удосконалення системи преміювання персоналу у фермерському господарстві «Яник»

Заміна очисного обладнання післязбиральної обробки зерна очисне ЗАВ-20 на комплекс післязбиральної обробки зерна БЦС – 50 у фермерському господарстві «Яник» дозволить:

- підвищити продуктивність праці робітників, які працюють із обладнанням по обробці зерна, в 2,5 рази;
- усунути двох-трьохразову обробку зерна, позбавитися двохзмінного робочого дня;
- підвищити якість очистки зерна, знизити ступінь травмування та подрібнення зерна;
- знизити витрати на поточний ремонт та технічне обслуговування;
- зменшити питому енергоємність обробки зерна та його втрати;
- знизити загальні експлуатаційні витрати на післязбиральну обробку зерна за рік на 868,4 тис. грн;
- здійснити заміну обладнання виключно за рахунок амортизаційного фонду і вивільнити з нього кошти для розширеного відтворення виробничих фондів;
- окупити капітальні вкладення (комплекс післязбиральної обробки зерна БЦС – 50 та монтаж обладнання) в економічно ефективний строк.

Все вище сказане свідчить про економічну ефективність і господарську доцільність впровадження комплексу післязбиральної обробки зерна БЦС – 50.

8. Таким чином, в результаті впровадження напрямів підвищення ефективності системи управління персоналом у фермерському господарстві «Яник» чистий дохід від реалізації сільськогосподарської продукції і продуктивність праці зростуть на 20%. Чистий прибуток реалізованої сільськогосподарської продукції зросте на 37,07%. Рентабельність продажу за чистим прибутком збільшиться з 21,45 до 24,5%. Вищевикладене підтверджує економічну доцільність впровадження напрямів підвищення ефективності системи управління персоналом у фермерському господарстві «Яник».

Соціальний ефект впровадження напрямів підвищення ефективності системи управління персоналом у фермерському господарстві «Яник» полягає у підвищенні ефективності використання персоналу, збільшенні рівня мотивації, більш ефективному використанню робочого часу, усуненню двохзмінного робочого дня, підвищенні кваліфікації, зростанні професійного самовизначення, забезпеченні довгострокової кар'єрної перспективи, збільшенні рівня задоволення від роботи, позитивному зв'язку між результатами роботи та її винагородою. Тобто впровадження напрямів підвищення ефективності системи управління персоналом у фермерському господарстві «Яник» буде мати як економічний, так і соціальний ефект.

АНОТАЦІЯ

Сербенюк Каріни Ігорівни

«Шляхи підвищення ефективності управління персоналом на прикладі ФГ «Яник»
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 051 «Економіка»

за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління персоналом сучасної організації»

Одеський національний економічний університет, м. Одеса, 2023 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження - процес управління персоналом фермерського господарства «Яник». В роботі розглядаються теоретичні аспекти системи управління персоналом, суть, завдання та основні принципи управління персоналом, особливості оцінки ефективності управління персоналом аграрного підприємства.

Здійснено аналіз кількісних та якісних характеристик персоналу фермерського господарства, системи управління персоналом фермерського господарства ФГ «Яник», проведено оцінку ефективності системи управління персоналом

Розроблено напрями підвищення ефективності управління персоналом ФГ «Яник», представлено прогностичну оцінку економічної ефективності напрямів підвищення ефективності управління персоналом ФГ «Яник».

Ключові слова: персонал, управління персоналом, система управління персоналом, ефективність, фермерське господарство

ANNOTATION

Karina Serbenyuk

«Ways of increasing the efficiency of personnel management on the example of FG «Yanik»
qualifying work for obtaining a master's degree
from specialty 051 «Economics»

in the master's program of professional direction

«Personnel management of a modern organization»

Odessa National University of Economics, Odessa, 2023

The master's qualification work consists of three sections. The object of the study is the personnel management process of the Yanyk farm. The work examines the theoretical foundations, theoretical aspects of the personnel management system, the essence, tasks and basic principles of personnel management, the personnel management system, features of evaluating the effectiveness of personnel management of an agricultural enterprise

An analysis of the quantitative and qualitative characteristics of the farm staff, the personnel management system of the farm farm «Yanik» was carried out, an assessment of the effectiveness of the personnel management system was carried out

Directions for improving the efficiency of personnel management of the Yanyk FG have been developed, and a forecast assessment of the economic effectiveness of directions for improving the personnel management of the FG «Yanik» has been presented.

Key words: personnel, personnel management, personnel management system, efficiency, farming